

177/4 SNEISELVA (Vassdragsnr. 177.73Z)

<u>Fylke(r):</u>	Nordland
<u>Kommune(r):</u>	Lødingen
<u>Kartblad N50:</u>	1231 I, 1231 IV
<u>Nedbørfelt:</u>	30,4 km ²
<u>Toppunkt-utløpspunkt:</u>	980 - 0 moh.
<u>Skoggrense:</u>	300 - 400 moh.
<u>Marin grense:</u>	ca. 45 moh.
<u>Naturgeografisk region:</u>	42c: Nordlands kystalpine region, underregion; Hinnøyaområdet
<u>Landskapsregion:</u>	31: Lofoten og Vesterålen 36: Høgfjellet i Nordland og Troms
<u>Urørt natur:</u>	>5 km: 0 %, 3-5 km: 38 %, 1-3 km: 55 %
<u>SP-kategori/-gruppe:</u>	I/5
<u>Verneplanstatus:</u>	Vurdert i VP IV
<u>Nasjonale laksevassdrag:</u>	-

Generell beskrivelse

Sneiselva ligger sør på Hinnøya med utløp ved Sneisa ytterst i Haukfjorden, en liten fjordarm som munner ut i Vestfjorden. Området har et maritimt klima. Ved utløpet er den gjennomsnittlige årsnedbøren 1700 mm, mens den årlige nedbøren i fjellområdet i nord er i størrelsesorden 2500 mm. Beregnet spesifikk avrenning er 93,3 l/s/km² og middeltilsiget 2,84 m³/s.

Vassdraget består av tre greiner som renner sammen før utløp i Sneisvatnet. Sjørdalen drenerer et avlangt felt i sør med utspring i Trollvatnet. Elva renner nordover gjennom Mellomvatnet, Nedre og Øvre Sjørdalsvatnet hvorav de to siste er størst. Hele vannstrengen fra Trollvatnet ligger under tregrensen og har moderat fall. Dette er ikke tilfelle med den nordlige og vestlige greinen av Sneisvassdraget som begge har sitt utspring oppunder feltets høyeste topp, Bukketinden. Elva fra Trevatnan drenerer den vestlige delen av feltet, mens nordlige områder bli drenert gjennom Norddalen. Begge elvene har kraftig fall ned til den åpne og myrlendte dalbunnen. Norddalsvatnet er største vann i den nordlige greinen. Fra Sneisvatnet renner Sneiselva sørøstover rundt 1,5 km før den renner ut i havet. På denne strekningen har den et fall på 18 m.

Foruten traktorvei opp til Sneisvatnet og noe bebyggelse/jordbruk ved munningen, er det ingen tyngre tekniske inngrep i feltet. Det finnes imidlertid noen plantefelt og hytter.

Ingen områder er vernet etter naturvernloven.

For TOC, Tot N og Tot P er vannkvaliteten meget god. PH ligger mellom 5,85 og 6,4.

Geologisk mangfold

Granitter dominerer berggrunnen. De høyeste toppene i området, Bukketinden, Kvasstinden og Nattmålstinden består av gneiser av forskjellig slag. Lengst sør i feltet, mellom Trollvatnet og nedre Sjørdalsvatnet, finnes et felt med amfibolitt.

Dalene er dannet glasialt, med karakteristisk U-form med steile vegger. I dalsidene nedre deler er det noe skred- og morenemateriale. I dalbunnene dominerer bunnmorene og fluviale avsetninger. Resten av feltet er dominert av bart fjell uten nevneverdige løsmasser. Området Bukketinden, Kvasstinden og Nattmålstinden illustrerer glasierosjon og har en viss geofaglig interesse. De lavereliggende områdene av Nord- og Sjørdalen har et forholdsvis sammenhengende dekke av løsmasser. Området mellom Sneisvatnet og Sneiselas utløp i Haukfjorden er dekket av løsmasser beliggende på strandflaten. Ved nordvestenden av Sneisvatnet ligger en liten moreneavsetning på tvers av dalen, noe som tyder på et lokalt brefremstøt. Sjørdalen er forholdsvis åpen, med en bredere dalbunn enn Norddalen. Lengdeprofilen er trappetrinnformet med flere glasialt formete overfordypninger som i dag er fylt med vann og danner små sjøer. Det er ikke utviklet deltaer av betydning i noen av dem.

Dalbunnen i Sjørdalen er dekket av bunnmorene. Flere små, nærmest sirkulære tjern kan muligens indikere dødisgroper og altså et dødislandskap. I samløpsområdet er det enkelte løsmasserester i sidene som kan minne om terrasser.

Ved innløpet til Sneisvatnet ligger et godt utviklet elvedelta, som Sneiselva går delvis meandrerende gjennom. Deltaet viser få tegn på aktive prosesser. I området mellom Sneisvatnet og sjøen er det et tynt dekke med marine avsetninger. Norddalen er trangere og har en jevnere gradient i lengdeprofil. Det sørligste hovedløpet har erodert en markert canyon i knekkpunktet mot dalbunnen. Det meste av sedimenttilførselen i Nordelva synes å komme fra denne canyonen. Dalbunnen ned mot samløpsområdet er tydelig fluvialt påvirket. Dagens løp meandrerer. Nedstrøms Sneisvatnet er det ikke utviklet fluviale formelementer av spesiell interesse. Elveløpet er bredt og har erodert seg ned i de omkringliggende løsmasser, som hovedsakelig er morene.

*Middels verneverdi ***

Biologisk mangfold

Vassdraget er preget av lavt elektrolyttinnhold og lav pH, og betraktes som lavproduktivt. Vassdraget har bestander av laks, sjørret og sjørøye.

Vegetasjonen domineres av næringsfattig lyngbjørkeskog med røsslyng som karakterart. Innimellom forekommer enkelte furuer. Imidlertid finnes enkelte områder innover Norddalen med storbregneskog og en del større områder med småbregneskog. Myr er mye utbredt i dalbunnen ved innløpet i Sneisvatnet og oppover Norddalen. Myrene er hovedsakelig av fattigere utforming. Rome er karakterart på myrene og illustrerer kystpreget som vegetasjonen har. Det finnes rikere vegetasjonselementer langs bekkedrag og på bakkemyrer.

Området er lite berørt og det brukes av oter, elg, havørn, fjellvåk, kongeørn, tårnfalk og dvergfalk. Deltaet i nordenden av Sneisvatnet i kombinasjon med lonene oppover Norddalen, har stor betydning for vannfugler (siland, strandsnipe, fiskemåse, fossefall, storlom). Skogområdene på nordsida av vannet har også lokalt gode forekomster av spurvefugl. Terrenget innover Norddalen synes å være godt egnet for lirype. Samlet har vassdraget mange gode biotoper for vadefugl og for enkelte andefugl og storlom. Feltet har et godt utvalg av de vanligste biototypene som finnes i Vesterålen/-Hinnøyoområdet og har verdi som typeområde.

Av rødlistede arter er det registrert havørn, oter og storlom.

*Stor verneverdi ****

Landskapsbilde

Hovedformen til feltet er en klart definert U-formet dalgang med slak og flat dalbunn omgitt av bratte dalsider, markerte tinder og inntrykksterke toppegger. Romvirkningen er stor. Landskapet er mosaikkpreget og variert med innslag av enkeltstående furuer i kontrast til lauvskogen. Videre er det frodige kantsoner langs elvene i veksling med åpnere stein og sandbredder. Myrdragene er viktige elementer med innslag av åpne vannspeil og bekker. Bratte, mørke og store bergflater og blokkurer danner sterke kontraster mot de grønne dalbunnene. Særlig er den formsterke og nakne Sneistinden en sentral bauta som tårner seg opp midt i dallandskapet.

Sneistinden/Bukketinden/Ryfjella er alle meget ville fjelltopper, som er dominerende fra det meste av nedbørfeltet. Videre er også Sneisvatnet, med innløpsdeltaet framtrekkende mellom de høye fjellene. Vassdragene er godt synlige elementer, kontrastrike med veksling mellom stilleflytende partier og fossende småstryk og småfusser. Enkelte mer markerte fossefall finnes mot høgfjellet. Det vide Sneisvatnet fyller dalbunnen og er et sentralt element ved begynnelsen av feltet. Det mest verdifulle landskapet utgjøres av den indre del av Sneisvatnet med det detaljrike deltaområdet og innfallsområdet til Norddalen og Sjørdalen. Lune myrer, vannspeil og variert trevegetasjon står i kontrast til de voldsomme og nakne fjellformene som omgir dalbunnen. Dette varierte og inntrykksterke og samtidig harmoniske landskapsrommet har høyeste regionale verdi. Det er sjelden å oppleve lavlandsvassdrag med komplette dalganger uberørt av inngrep.

*Stor verneverdi ****

Friluftsliv

Sneisvassdraget er det lakse- og sjørøyevassdraget i Lødingen som blir mest brukt av lokalbefolkningen. Årlig selges det ca. 300 fiskekort, pluss isfiske på Sneisvatnet. Innenfor området er det derimot kun privat jakt, og det selges ikke kort. Foruten dette er vassdraget brukt en god del til turer, både sommer og vinter.

*Middels verdi ***

Kulturmiljø

På 1600-tallet var området slåttemark under Lødingen prestegård. Sneisa ble ryddet ca. 1750, drevet som husmannsplass til 1820 og ble siden eget bruk. Husmennene var samer, noen hadde reindrift som binæring. I seinere tid har det vært vinterbeite for rein i området. På Sneisa og Sneisholmen er det verdifulle bygningsmiljøer. Her er våningshus fra 1860- og 1880-tallet, mens andre hus er fra mellomkrigstiden. Bygninger og tun har tradisjonell utforming og utgjør et typisk nordnorsk fiskerbondemiljø. Her er også tufter etter eldre gårdsbebyggelse og naust. Sneisholmen har hatt seter i Norddalen og her ligger tufter fra 1940-tallet.

Det er enkelte kulturminneinteresser langs vassdraget.

Området har kulturminner av lokal betydning, tilknyttet samisk og norsk kultur. Bygningsmiljøene ved fjorden har stor kunnskaps- og opplevelsesverdi. Det er potensiale for funn av flere kulturminner i området.

*Middels verneverdi ***

Samiske interesser

Innenfor nedbørfeltet til Sneisvassdraget er det viktige samiske interesser knyttet til kulturmiljøer, kulturlandskap og kulturminner. Det finnes overlappende samiske kulturmiljø fra forskjellige grupper og tidsepoker med kulturminner med stor tidsdybde. Det er blant annet funnet steinsettinger og en tuft i området i tillegg til fem forsenkninger som kan være urgraver. Området har i dag reindriftsamisk bruk og bosetning og det har tidligere vært sjøsamisk bosetning i Sneisa. De mange tidligere inngrepene i beiteområdene på Hinnøya har redusert mulighetene til å drive reindrift betydelig. Det er derfor viktig at vassdraget forblir urørt. Fiske i vassdraget har en viss økonomisk betydning, men er mest til eget bruk.

*Stor verdi ****

Landbruk

Jord- og skogbruk

Nedbørfeltet omfatter ca. 14 500 daa produktivt skogareal, derav ca. 5000- 6000 daa av middels og høy bonitet, og ca. 80 daa dyrket mark. Det drives en beskjeden jordbruksproduksjon med et fåtall sau og hvor det høstes ca. 10-15 dekar fulldyrka jord. Det har også gjennom flere år vært foretatt en rekke skogplantinger på Gnr. 21 og 22. Betydelig areal med plantet gran i Norddalen og et noe mindre areal i Sördalen. Totalt ca. 550 dekar plantefelt.

*Middels verdi ***

Reindrift

Vassdraget ligger i sin helhet innenfor Kanstadjord/Vestre Hinnøy reinbeitedistrikt, som har 4 driftsenheter og 20 reineiere. Klima og topografi fører til at distriktet preges av små atskilte beiteområder, bundet sammen av et større system av flytteleier. Distriktet er arbeidsintensivt, og åpne drivingsleier er viktige. Nedbørfeltet brukes som vinterbeite for en driftsgruppe som har kalvingsland og sommerbeite nord for Kanstadjorden. Dalbunnen og vassdraget brukes som trasé for flyttelei mellom vinterbeiteområdet og vårbeiteområdene.

*Meget stor verdi *****